

Vážení rodiče.

V poslední době se více než jindy hovoří o problematice šikany. Školní metodička prevence naší školy Mgr. Lenka Jurczaková připravila materiál, ve kterém se Vám pokusí vysvětlit tuto problematiku a seznámit Vás s tím, jak k této problematice přistupujeme na naší škole.

Příčiny šikany na školách

Problémem většiny tříd na školách je pro skupinu neobvyklá věková homogenita s relativně vysokým počtem žáků, kdy je každé dítě vystaveno poměrně velkému tlaku této vrstevnické skupiny. Pro žáka může být velmi obtížné najít svou pozici v této nepřírozeně vzniklé skupině, některé děti se pak mohou stát obětí nepříjemného chování ze strany spolužáků, které může nabývat rysů šikany.

Dětská agresivita je však v současné době celosvětovým problémem, který se zejména v posledních letech odehrává nejen v reálném světě školní třídy či školních prostor, ale často se přemísťuje do světa virtuálních médií a nabývá rysů kyberšikany, která je velmi nebezpečnou formou šikany, neboť bývá anonymní, rychle se šíří a má velký rozsah působení, zejména vlivem sociálních sítí.

V současnosti není šikanující chování záležitostí věkového období puberty, ale stále se posouvá i období mladšího školního věku, tedy i mezi žáky prvního stupně na základních školách. Často se zvyšuje brutalita a agresivita v chování útočníků, což je pravděpodobně zapříčiněno i vyšší tolerancí agresivity ve společnosti.

Dle Doc. PhDr. B. Stejskala statistiky ukazují, že každý pátý žák se setkal s určitou formou šikany. (Předmluva, Bolest šikanování, M. Kolář, Portál, Praha, 2001, str.13)

Nebezpečí šikany spočívá zejména ve faktu, že bývá skrytá, agresorem může být i dítě, které se naopak jeví jako výborný žák, v kolektivu oblíbený, sociální „hvězda třídy“, současně oběť může být s agresorem ve velmi úzké vazbě, který vypadá jako kamarádský vztah..

Vnější charakteristika šikany

M. Kolář ve své knize Bolest šikanování (Portál, Praha, 2001) na str. 27 uvádí “Jeden nebo více žáků úmyslně týrá a zotročuje spolužáka či spolužáky a používá k tomu agresi a manipulaci.”

Šikanování je tedy jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka nebo skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky např. v podobě bití, vydírání, krádeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Šikana se může projevit i podobě nepřímé, jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků skupinou spolužáků.

Rovněž k šikaně může docházet prostřednictvím elektronické komunikace, kdy se jedná o tzv. kyberšikanu.

Kyberšikana je jednou z forem psychické šikany. V tomto případě se jedná o zneužití informačních a komunikačních technologií, zejména pak internetu a mobilních telefonů, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit nebo mu ublížit. Podobně jako u šikany se i kyberšikany jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem či útočníky. Povaha a způsob provedení útoku pak určuje její závažnost.

Důležité znaky šikanování

záměrnost, cílenost, opakování (není vždy podmínkou např. v případě výbuchu skupinové agrese vůči jednotlivci), nepoměr sil, nepříjemnost útoku, samoučelnost agrese.

Za šikanování **se nepovažuje** škádlení a agrese, která nemá znaky záměrnosti, opakování, např. když se „poperou dva přibližně stejně staří žáci“, nejedná se o šikanování, protože tu chybí nepoměr sil.

Kyberšikanou není oprávněná kritika na internetu bez zlého úmyslu, bez nadávek a ponižování. Termínem kyberšikana neoznačujeme rovněž vzájemné internetové psychické násilí a ani věcný konflikt (i opakovaný) mezi rovnocennými partnery.

Od kyberšikany je třeba odlišovat příbuzné fenomény, které jsou s kyberšikanou provázány, nicméně samy o sobě označují jiný typ násilného chování např. sexting, hoax, spam, flaming apod.

Projevy šikanování:

- fyzická agrese, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti);
- verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí informačních a komunikačních technologií)
- smíšená šikana, kombinace psychické a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.).

Podstatnou vlastností šikany je skrytost. Ta je dána tím, že často odhalení zejména pokročilé šikany brání z rozličných důvodů a pohnutek všichni účastníci vyšetřování včetně oběti.

Z hlediska trestního zákona může šikanování žáků naplňovat skutkovou podstatu trestných činů či provinění (dále jen trestných činů) vydírání (§ 235), omezování osobní svobody (§ 213), útisku (§ 237), ublížení na zdraví (§ 221-224), loupeže (§ 234), násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (zvláště § 197a), poškozování cizí věci (§ 257), znásilnění (§ 241), kuplířství (§204) apod.

Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli při jejím zjišťování hraje strach, a to nejen strach obětí, ale i pachatelů a dalších účastníků. Strach vytváří obvykle prostředí „solidarity“ agresorů i postižených.

Šetření šikany na ZŠ a MŠ Chodouny.

Na naší škole není problematika šikanujícího chování žáků známým, ale pokud by k ní došlo, udeme ji ihned řešit.

Preventivní strategie naší školy, zatím, nebyla vypracována, ale výchovná poradkyně i metodička prevence znají strategii, jak zjistit šikanizující chování i jak mu zabránit.

Celoročně sledujeme vzájemné vztahy mezi žáky ve třídách, sledujeme dynamiku vývoje skupin za pomoci různých sociometrických metod vzhledem k věkovým specifikům žáků.

Ve spolupráci s rodiči je občasným řešeným problémem chování dětí ve škole, vzájemné vztahy mezi spolužáky. Ve škole nespatřujeme špatné chování starších žáků k mladším spolužákům. Neřešíme projevy fyzické či psychické agresivity mezi žáky. Přestupky v chování žáků jsou řešeny ve spolupráci s třídními učiteli, preventistou a vedením školy.

Závažné projevy rizikového chování, pokud by nastaly, by byly řešeny ve spolupráci s vedením školy, Policií ČR, orgány OSPOD a v součinnosti se zákonnými zástupci žáků.

Školní metodik prevence shromažďuje důležité údaje o výskytu a řešení projevů rizikového chování ve třídách v Deníku preventisty, třídní učitelé evidují záznamy o preventivních aktivitách či projevech rizikového chování ve svých třídách v průběhu školního roku. Tyto záznamy jsou zpracovány a vyhodnocovány třídními učiteli a předávány školnímu metodikovi prevence. Jsou východiskem pro monitorig a posouzení potřeb jednotlivých tříd v oblasti prevence.

Pro potřeby žáků, kolegů i rodičů žáků jsou stanoveny konzultační hodiny školního metodika prevence – kdykoli po domluvě.

Na škole není zřízena schránka důvěry. Žáci se mohou kdykoli obracet na vedení školy se svými problémy.

V Chodounech 1.9.2025

školní metodik prevence
Mgr. Lenka Jurczaková